

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 464/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om resurser till kommunala sysselsättningsförsök

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 464/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Arto Satonen /saml:

Genomförs resursfördelningen mellan arbets- och näringsbyråerna och de kommunala sysselsättningsförsöken på det sätt som förutsätts i 2 punkten i riksdagens utlåtande,

vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för i brådskande ordning utjämna resurserna mellan arbets- och näringsbyråerna och försöken, och

på vilket sätt kommer resurser att tilldelas till tjänster för ukrainare som får tillfälligt skydd, om deras tjänster överförs till kommunförsökens och kommunernas ansvar innan beslut om hemkommun fattas?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Jag tackar riksdagsledamot Satonen för spørgsmålet. Som det framgår av det skriftliga spørgsmålet, åtog sig de kommuner som anslöt sig till försöken att använda en andel på 15 procent av den kommunala delen av arbetsmarknadsstödet för 2019 för genomförandet av kommunförsök. De kommuner som antogs till kommunförsöken presenterade i ansökningskedet en plan för kommunernas resurser, som också var ett av de bedömda kriterierna utifrån vilka försökskommunerna valdes ut. Efter detta har kommunerna inte varit skyldiga att rapportera om verkställandet av sina resurser. På uppdrag av arbets- och näringsministeriet har dock flera enkäter genomförts för kommunerna för att utreda kommunernas resurser som en del av den övergripande granskningen av kommunernas och arbets- och näringsbyråernas resurser. Det är också viktigt att göra en övergripande bedömning för att bättre kunna bedöma effekterna, sysselsättningsresultaten och det totala genomslaget av arbets- och näringsbyråernas och kommunernas servicehandling. Kommunerna har dock svarat på enkäterna i mycket liten grad och därför har data inte erhållits i sådan utsträckning att det hade varit möjligt att dra slutsatser.

Övergången av personal från arbets- och näringsbyråerna till försök grundade sig på ett frivilligt samtycke från den anställda personen. Till en del av försöken fick man inte tillräckligt många

samtycken från personalen, varför även nya arbets- och näringsexperter måste rekryteras till försökskommunerna. Kommunerna svarade då, liksom de svarar också under hela försökstiden, för introduktionen av ny personal under sin arbetsledning. Arbets- och näringsbyråerna svarar på motsvarande sätt för introduktionen av den personal som lyder under deras egen arbetsledning, eftersom personal naturligtvis också omsätts vid arbets- och näringsbyråerna. Introduktionen har både i försökskommunerna och arbets- och näringsbyråerna stöttats av både utvecklings- och förvaltningscentret och enheten för rättsligt stöd vid Nylands NTM-central. Till stöd för de anställdas kundservicekompetens rekryterades bland annat experter till juridiska stöd-tjänster för att bereda material till stöd för kompetens och svara på kommunernas frågor. Dessutom öppnades en direkt linje för att lösa frågor som gäller kundsituationer till arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, som är verksamt på riksnivå.

Försökskommunerna har fått nya uppgifter efter att försöken inleddes, när kundernas utkomstskyddsprocess har klarlagts så att försökskommunen på ett mer övergripande sätt kan ansvara för kundens process. Klarläggandet av ansvaren kring utkomstskyddet för arbetslösa grundar sig delvis även på kommunernas önskemål. Den nya kundservicemodellen, som trädde i kraft den 2 maj 2022, innebar en ökning av resurserna både i kommunerna och i arbets- och näringsbyråerna. Resurstillägget var totalt 70 miljoner euro, varav 49 procent hänvisades till kommunerna och 51 procent till arbets- och näringsbyråerna. I resursfördelningen betonades de kundgrupper som har ett större servicebehov. Till exempel ordnas färre samtal om jobbsökning för anställda och därför är deras servicebehov mindre.

Principerna för fördelningen av arbets- och näringsbyråernas och försökens personalresurser och utvecklingen av antalet kunder granskades genom att inrätta en för aktörerna gemensam arbetsgrupp för resursfördelning våren 2022. Arbetsgruppen bestod av företrädare för arbets- och näringsbyråerna och försökskommunerna från den riksomfattande styrgruppen för kommunförsök samt sakkunniga vid arbets- och näringsministeriet. Arbetsgruppen såg över de ursprungliga principerna för fördelningen av personalresurserna, som vid beredningen av lagen om försök utarbetades i samarbete med arbets- och näringsministeriet, kommunerna och arbets- och näringsbyråerna. Då godkände samtliga aktörer principerna för fördelningen. I arbetsgruppen för resursfördelning gick man dessutom på nytt igenom principerna för resursfördelning som gäller den nya servicemodellen. Arbets- och näringsbyråerna har flera uppgifter som stöder försökskommunerna och som kräver resurser vid byråerna, och även dessa uppgifter sågs över tillsammans.

Förändringarna i antalet kunder är en mycket viktig aspekt när det gäller att se över resurser. På arbets- och näringsbyråerna har antalet kunder minskat med cirka 200 000 arbetssökande jämfört med mars 2021. Det minskade antalet arbetssökande kunder berör främst anställda (50 %) och permitterade (18 %) personer. Storleken på dessa kundgrupper har minskat, särskilt när effekterna av coronapandemin har avtagit. I kommunförsöken har antalet kunder nästan varit oförändrat och antalet kunder har minskat med omkring 7 000 från mars 2021. Arbetsgruppen diskuterade också om resursfördelning kunde berättigas av en situation där en av aktörerna hade

lyckats väl med sina mål, vilket skulle ha lett till en minskning av antalet kunder, och därför skulle resurser överföras till en annan aktör. Resursöversynen har genomförts under hela försöksperioden och dessutom övervakas kundtillfredsställelsen och bland annat tjänstemännens kundbelastning regelbundet.

Arbetsgruppen för resursfördelning kunde inte komma fram till ett gemensamt förslag i sitt arbete, men konstaterade tillsammans att resursfördelningen mellan kommunerna och arbets- och näringsbyråerna är en komplex och utmanande helhet. Alla de påverkande faktorer som arbetsgruppen behandlade presenterades också i den riksomfattande styrgruppen. Dessutom diskuterades de framtida samarbetsförhandlingarna avseende arbets- och näringspersonalen, som kan ses som en risk eftersom de belastar personalens arbetshälsa. Till följd av Reformen av arbets- och näringstjänsterna 2024 är personalen vid arbets- och näringsbyråerna föremål för ett samarbetsförfarande redan i augusti 2023 (nationell förhandling) och från november 2023 till oktober 2024 (organisationsvisa förhandlingar). Innan dess förs också samarbetsförhandlingar om fortsättningen av kommunförsöken hösten 2022, då arbets- och näringsbyråernas personal i nuläget har gett ett tidsbegränsat samtycke till att arbeta vid kommunförsök fram till den ursprungliga tidpunkten för deras slut den 30 juni 2023. Det är önskvärt att de här experterna ska ge sitt samtycke till fortsatt arbete vid försöken tills ansvaret för att ordna arbetskraftsservicen överförs till kommunerna den 1 januari 2025. Uppskattningen är att resursbehoven kommer att förändras jämnt även framöver, när kundrelationen vid kommunförsöken kvarstår en gång efter att kunden har övergått till att omfattas av deras tjänster. Detta gäller särskilt de kundgrupper som när kommunförsöken inleddes var kunder hos en arbets- och näringsbyrå, men som senare till följd av förändringar i sysselsättningen har övergått till kommunalförsök med sysselsättning.

Fördelningen av statens resurser mellan arbets- och näringsbyråerna och de kommunala sysselsättningsförsöken genomförs på det sätt som förutsatts i 2 punkten i riksdagens utlåtande, och regeringen ämnar inte vidta nya åtgärder för att jämna ut resurserna mellan arbets- och näringsbyråerna och försökskommunerna. Som det beskrivs ovan, ses resurserna regelbundet över för att säkerställa servicenivån.

Den 22 september 2022 har 4 453 ukrainare som beviljats tillfälligt skydd anmält sig som arbetslösa arbetssökande. En förutsättning för att personer som får tillfälligt skydd ska kunna bli kunder i kommunförsök före anteckningen om hemkommun är att lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen ändras. För att nå dem som får tillfälligt skydd, utarbeta material på ukrainska och ordna integrations- och sysselsättningstjänster behövs extra resurser i sysselsättningstjänsterna både vid arbets- och näringsbyråerna och kommunerna. Eftersom endast en liten del av dem som får tillfälligt skydd talar flytande engelska, behövs tolkar i arbets- och näringstjänsterna, vilket gör att det behövs mer tid för att sköta ärenden än för kunder som talar de inhemska språken eller engelska. De ytterligare resursbehov som det ökande antalet kunder förutsätter vid arbets- och näringsbyråerna och kommunförsöken med sysselsättning har bedömts och de ytterligare resursbehoven behandlas som en del av budgetberedningen.

Helsingfors 30.9.2022

Arbetsminister Tuula Haatainen